

Максим Мішин, к.фіз.вих., доцент

Харківська державна академія фізичної культури

Харків, Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ В ПАРАЛІМПІЙСЬКИХ КОМАНДНИХ ВИДАХ СПОРТУ

Вступ. Спорт виникнув на основі трудової і військової діяльності, та в процесі історичного розвитку людського суспільства став одним із важливих засобів і методів фізичного виховання людини, підготовки її до праці, військової справи, а також важливим засобом зміцнення здоров'я та організації відпочинку [1].

Види спорту, що набули широкого поширення в світі, можна класифікувати за спортивною технікою і тактикою, регламентом та особливостями предмета змагання [4]. Так за характером змагальної діяльності визначають командні види спорту, спортивна діяльність в яких дуже специфічна та потребує вирішення термінових завдань, що протікає в нестаціонарному середовищі [2].

Варто зазначити, що науковцями постійно розкриваються основні питання теоретико-методичних аспектів підготовки спортсменів командних ігрових видів спорту. Водночас досліджень стосовно підходів до наукового і методичного супроводу процесу підготовки спортсменів в адаптивних командних видах спорту не виявлено. Це узгоджується з нашими попередніми дослідженнями в яких з'ясовано, що українське суспільство ще досі належним чином не адаптоване до потреб осіб з інвалідністю [3, 5] і саме тому визначає актуальність даного дослідження.

Мета дослідження – визначити проблематику підготовки спортсменів в паралімпійських командних видах спорту.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань використовувався комплекс загальнонаукових методів: аналіз науково-методичної літератури та узагальнення даних сучасних досліджень.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз сучасної програми Паралімпійських ігор визначив, що з 22 видів спорту 5 є командними. Для спортсменів з вадами зору це Blind Football та Goalball, для спортсменів з вадами опорно-рухового апарату: Sitting Volleyball, Wheelchair Basketball, Wheelchair Rugby. Узагальнення науково-методичних джерел дозволило визначити, що розвиток цих видів спорту в першу чергу пов'язано з адаптацією інвентарю, обладнання та правил змагань з видів спорту до функціональних можливостей спортсменів щодо виконання ними технічних дій і рухів, а також використанням специфічних систем діагностики для спортивно-функціональної класифікації.

Виявленні специфічні особливості адаптивних командних видів спорту унеможливають механічне перенесення теоретико-методологічних положень підготовки спортсменів з олімпійського спорту в паралімпійський спорт, так як може спричинити не тільки зниження працездатності, а й обмежити спортивне довголіття та можливості реалізації спортивного потенціалу паралімпійців.

Все це потребує комплексних наукових досліджень проблеми підготовки параспортсменів в командних видах спорту, де основними питаннями постають: раціональне планування тренувального процесу з урахуванням функціональних можливостей спортсменів та рівня їх підготовленості, етапу підготовки, умов тренувальної і змагальної діяльності, статі та віку спортсменів; оптимальна індивідуалізація планування і організація тренувальних занять; раціональне поєднання тренувальних навантажень та відновлювальних циклів з урахуванням нозологічної групи та функціональної класифікації спортсмена; систематичний педагогічний, лікарський контроль і самоконтроль за функціональним станом, переносимістю тренувальних і змагальних навантажень та необхідністю корекція тренувального процесу спортсменів з інвалідністю з урахуванням цих даних.

Окремою ланкою проблематики тренувального процесу постає система психологічної підготовки, в яку входять не тільки засоби впливу на поведінку і діяльність спортсмена, але і методи психодіагностики, що включають: вивчення спеціальних здібностей спортсмена з інвалідністю; аналіз особливостей особистості та психодинамічного статусу; контроль за його поточним станом; вивчення соціально-психологічної структури команди.

Висновки. Кризова ситуація, що склалася в даний час у нашій країні, і яка пов'язана з різким збільшенням осіб з інвалідністю, потребує вирішення питань пошуку ними шляхів реалізації себе, позбавлення від зневаги і страхів, а заняття адаптивними командними видами спорту, вирішуючи проблем-

ні питання підготовки параатлетів, можуть стати гарним поштовхом для продовження повноцінного життя людей з інвалідністю та зміни ставлення українського соціуму до них.

Список використаної літератури.

1. Кутек Т.Б., Вовченко І.І. Основи теорії і методики спортивної підготовки. Навчальний посібник. Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 108 с.
2. Ляшенко В.Н., Туманова В.Н., Гацко Е.В., Корж Е.Н. Специфические особенности индивидуальных свойств личности спортсменов командных видов спорта. Физическое воспитание студентов. 2016. № 5. С. 24-31. doi:10.15561/20755279.2016.0504
3. Мішин М.В. Перспективи розвитку та функціонування адаптивного спорту в сучасній Україні. Новації, практики та перспективи розвитку фізичної культури і спорту: матеріали V Всеукраїнського науково-практичного семінару (м.Кропивницький, 15-16 квітня 2022 р.). Кропивницький : Видавець Лисенко В.Ф., 2022. С. 37-40.
4. Павленко В.О., Насонкіна Е.Ю., Павленко Є.Є. Сучасні технології підготовки в обраному виді спорту. Підручник. Харків, 2020. 550 с.
5. Павленко Людмила, Мішин Максим. Паралімпійський спорт як шлях інтеграції в суспільство людей з інвалідністю. Сучасні погляди молоді на фізичну культуру, спорт та здоров'я людини: збірник тез наукової онлайн-конференції, присвяченої Дню науки в Україні, 17 травня 2022 року (електронне видання). Харків: ХДАФК, 2022. С. 101-104.